

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL P. D. IR ADB „GJENSIDIGE“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2017 m. balandžio 4 d. Nr. 242-142
Vilnius

Lietuvos bankas gavo advokatės R. M. (toliau – pareiškėjo atstovė), atstovaujančios P. D. (toliau – pareiškėjas), prašymą išnagrinėti vartojimo ginčą, kuriuo pareiškėjo atstovė prašė išnagrinėti tarp pareiškėjo ir ADB „Gjensidige“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą dėl draudimo išmokos sumažinimo pagrįstumo.

N u s t a t y t a:

2016 m. birželio 27 d. draudikas gavo pranešimą apie pavogtą pareiškėjui nuosavybės teise priklausantį automobilį „Honda CR-V“, valst. Nr. (*duomenys neskelbtini*), draudiko apdraustą transporto priemonių draudimu (kasko) draudimo taisyklių Nr. 049 (redakcija, galiojanti nuo 2014 m. gruodžio 10 d.) (toliau – Taisyklės) ir draudimo sutarties Nr. (*duomenys neskelbtini*) (draudimo laikotarpis – nuo 2015 m. gruodžio 7 d. iki 2016 m. gruodžio 7 d.) pagrindu. Transporto priemonė buvo apdrausta nuo visų rizikos rūšių, įskaitant vagystę. Pranešime apie draudžiamąjį įvykį buvo nurodyta, kad 2016 m. birželio 27 d. (*duomenys neskelbtini*), Jonavoje, buvo pavogta transporto priemonė.

Administruodamas žalos bylą, remdamasis 2016 m. liepos 11 d. Kauno apskrities Vyriausiojo policijos komisariato Kriminalinės policijos nusikaltimų nuosavybei tyrimo valdybos 3-iojo skyriaus pažyma, draudikas nustatė, kad pavogtame automobilyje buvo paliktas automobilio registracijos liudijimas. Draudikas, remdamasis šia aplinkybe ir vadovaudamasis Taisyklių 12.10.5 papunkčiu, kuriame nustatyta, kad draudimo išmoka gali būti mažinama, jeigu pavogtoje transporto priemonėje buvo paliktas transporto priemonės registracijos liudijimas, pareiškėjui mokėtiną draudimo išmoką sumažino 25 procentais.

Pareiškėjo atstovė nesutinka su draudiko sprendimu mokėtiną draudimo išmoką mažinti 25 procentais ir prašyme nagrinėti ginčą nurodė, kad draudikas, sumažindamas draudimo išmoką dėl to, kad pareiškėjas pažeidė draudimo sutarties sąlygas, privalo atsižvelgti į draudėjo kaltę, draudimo sutarties sąlygų pažeidimo sunkumą, jo priežastinį ryšį su draudžiamuoju įvykiu ir žalos, atsiradusios dėl pažeidimo, dydį. Be to, draudikas privalo pateikti draudėjui išsamų ir motyvuotą paaiškinimą apie tokio sprendimo priežastis. Taigi, pareiškėjo atstovės manymu, teisinis reglamentavimas neįtvirtina besąlygiškos draudiko teisės sumažinti draudimo išmoką dėl draudėjo padarytų draudimo sutarties sąlygų pažeidimų.

Pareiškėjo automobilis buvo pavogtas tuo metu, kai stovėjo apšviestame, vaizdo kamera stebimame pareiškėjui priklausančiame gyvenamojo namo kieme, pareiškėjui ir jo sutuoktinei esant namuose. Automobilio vagystės vakarą ir naktį gyvenamajame name nuolat degė šviesa, nes pareiškėjo kūdikiiui apie 22.30 val. staiga pakilo aukšta temperatūra, kūdikis nuolat verkė, viduriavo ir vėmė. Nerimaudami dėl kūdikio būklės, pareiškėjas su sutuoktine susisiekė su kūdikio gydytoja, nurodžiusia, kokius vaistus vaikui reikia sugirdyti ir stebėti jo būklę, o jai pablogėjus, skubiai vykti į gydymo įstaigą. Kadangi kūdikis nenurimo ir nuolat verkė, pareiškėjas paruošė automobilį, sukrovė būtiniausias daiktus: vaiko vežimą, automobilio kėdutę, vaiko rūbelius,

automobilinį krepšį, kuriame kartu su kitais asmeniniais daiktais buvo ir namo raktai bei transporto priemonės registracijos liudijimas, kuris automobilyje įprastai nėra paliekamas.

Pareiškėjo atstovės teigimu, svarbu ir tai, kad automobilis stovėjo ne viešoje vietoje, o privačioje saugioje teritorijoje, gyvenamojo namo kieme, kuriame pašaliniai asmenys įprastai nesilanko. Gatvė įvykio naktį buvo apšviesta lauko žibintais, gyvenamajame name, kambaryje ir koridoriuje, kurie aiškiai matomi nuo pagrindinės gatvės ir kiemo pusės, visą naktį degė šviesos. Be to, apdrausta transporto priemonė buvo pastatyta taip, kad priekyje automobilio buvo didelis akmuo, o automobilio galas užstatytas kita transporto priemone. Gyvenamojo namo kieme buvo įrengta vaizdo stebėjimo kamera. Šios aplinkybės, pasak pareiškėjo atstovės, liudija, kad transporto priemonės savininkas apdraustu turtu rūpinosi ir jį prižiūrėjo.

Pareiškėjo atstovė savo prašyme Lietuvos bankui dėl ginčo nagrinėjimo nurodė, kad priimdama sprendimą sumažinti draudimo išmoką draudikas neatsižvelgė į aplinkybes, sąlygojusias padarytą pažeidimą, ir tai, kad padarytas draudimo sutarties sąlygų pažeidimas buvo nulemtas objektyvių priežasčių, nepriklausančių nuo pareiškėjo valios ar pasirinkimo. Pareiškėjo kaltės dėl draudžiamąjį įvykio nebuvo. Tai, kad automobilyje atsitiktinai buvo paliktas transporto priemonės registracijos liudijimas, nelėmė automobilio vagystės fakto. Be to, šiuo atveju nėra priežastinio ryšio tarp padaryto draudimo sutarties sąlygų pažeidimo ir atsiradusių pasekmių. Dėl to draudiko priimtas sprendimas negali būti laikomas proporcinga priemone pareiškėjo padarytam draudimo sutarties pažeidimui. Pareiškėjo atstovė papildomai nurodė, kad Taisyklėse nurodyta, kad, esant tokiems atvejams, draudimo išmoka neprivalo būti sumažinta, o tik gali būti sumažinta, todėl, nesant pareiškėjo kaltės dėl įvykusio draudžiamąjį įvykio, mokėtina draudimo išmoka draudiko buvo nepagrįstai sumažinta 25 procentais. Atsižvelgdama į tai, pareiškėjo atstovė reikalauja pareiškėjui mokėtiną draudimo išmoką sumažinti tik 10 procentų.

Atsiliepime į pareiškėjo atstovės prašymą dėl ginčo nagrinėjimo draudikas nurodė, kad faktas, kad transporto priemonės registracijos liudijimas vagystės metu buvo paliktas automobilyje, yra nustatytas ir pareiškėjo neginčijamas. Draudikas paaiškino, kad sprendimą sumažinti draudimo išmoką 25 procentais priėmė taip pat atsižvelgdamas į teismų praktiką analogiškose bylose. Draudiko vertinimu, pareiškėjo atstovės argumentas, kad padarytas draudimo sutarties pažeidimas priežastiniu ryšiu nėra susijęs su atsiradusiomis pasekmėmis, yra nepagrįstas, nes pareiškėjo pareigos nepalikti registracijos liudijimo automobilyje nevykdymas sudarė palankesnes sąlygas žalai atsirasti, paslėpti pavogtą transporto priemonę ir sumažino galimybes imtis priemonių, kad pavogta transporto priemonė būtų surasta ir išvengta žalos. Draudikas pažymėjo, kad draudimo išmokos sumažinimas 25 procentais, remiantis žalos bylos administravimo metu nustatytais duomenimis, yra pagrįstas ir protingas, pernelyg nenuolęs nuo teismų praktikoje panašiais atvejais pripažįstamo pagrįsto draudimo išmokos sumažinimo. Atsižvelgdamas į tai, draudikas nemato pagrindo keisti savo priimtą sprendimą ir mano, kad pareiškėjo atstovės reikalavimas sumažinti draudimo išmoką 10 procentų yra nepagrįstas.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Išnagrinėjus pateiktus dokumentus bei šalių paaiškinimus, darytina išvada, kad šalių ginčas iš esmės kyla dėl draudiko apskaičiuotos draudimo išmokos sumažinimo pagrįstumo, t. y. dėl draudiko teisės sumažinti draudimo išmokos dalį dėl to, kad pareiškėjas pažeidė draudimo sutartyje nustatytą pareigą nepalikti transporto priemonės registracijos liudijimo automobilyje.

Pažymėtina, kad pareiškėjas, sudarydamas draudimo sutartį, siekė apsaugoti savo turtinius

interesus, susijusius su apdrausta transporto priemone, nuo galimos žalos, o draudikas įsipareigojo išmokėti draudimo išmoką įvykus draudžiamajam įvykiui. Galiojantys teisės aktai leidžia draudikui nustatyti prisiimamos draudimo rizikos ir teikiamos draudimo apsaugos ribas – atvejus, kada mokama draudimo išmoka, kaip apskaičiuojama draudimo išmoka. Sudarydamas draudimo sutartį draudikas pasiūlo sąlygas, kurios apibrėžia jo prisiimamą riziką, ir pagal tai apskaičiuoja draudimo įmokos dydį. Transporto priemonės vagystė yra draudžiamasis įvykis, jeigu dėl jo susitarė draudimo sutartį sudarančios šalys. Transporto priemonės valdytojas, drausdamas ją nuo vagystės, siekia, kad, atsitikus tokiam draudžiamajam įvykiui, draudikas kompensuotų patirtus nuostolius. Pareiškėjo ir draudiko sudarytoje draudimo sutartyje nurodyta, kad vagystė yra vienas iš draudžiamųjų įvykių. Nagrinėjamu atveju pareiškėjo ir draudiko sutartis buvo sudaryta pagal Taisykles, kurios yra neatskiriama draudimo sutarties dalis. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Taisyklių 12.10.5 papunktis nustato, kad draudimo išmoka gali būti mažinama, jei pavogtoje transporto priemonėje buvo paliktas transporto priemonės registracijos liudijimas.

Atsižvelgiant į pareiškėjo atstovės prašyme dėl ginčo nagrinėjimo nurodytus argumentus, pripažintina, kad automobilio registracijos dokumentų palikimas jame savaime nereiškia, kad taip automobilio savininkas sudaro palankesnes sąlygas kitam asmeniui įvykdyti nusikaltimą (vagystę) ir kad automobilis bus pavogtas. Dėl to automobilio registracijos dokumentų palikimas automobilyje vertintinas kaip nepakankamai atsargus pareiškėjo elgesys. Tačiau taip pat atkreiptinas dėmesys į teismų panašiais atvejais formuojamą praktiką, kad tokio pobūdžio Taisyklių pažeidimas vertintinas ne kaip pagrindas atsisakyti mokėti draudimo išmoką, bet kaip pagrindas sumažinti jos dydį. Teismai mano, kad transporto priemonių draudimo nuo vagystės atveju draudėjo pareigos nepalikti transporto priemonėje registracijos dokumentų, raktelių, signalizacijos nuotolinių valdymo pultų, imobilizatoriaus raktų vykdymas yra reikšmingas. Šios pareigos tinkamas vykdymas nesudaro lengvesnių sąlygų paslėpti pavogtą transporto priemonę ir, priešingai, jos nevykdymas turi įtakos vagystės padariniams, t. y. sunkiau surasti transporto priemonę, kartu – ir kaltus asmenis, draudikui pasinaudoti regreso teise (2012 m. balandžio 18 d. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis civ. b. Nr. 3K-3-180/2012).

Teisės atsisakyti mokėti draudimo išmoką ar ją mažinti pagrindai nustatomi draudimo taisyklėse. Ar šia teise naudotis, konkrečiu atveju sprendžia pats draudikas. Nusprendęs pasinaudoti jam suteikta teise visiškai arba iš dalies atsisakyti vykdyti prievolę, draudikas privalo įvykdyti Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 98 straipsnio 8 dalies reikalavimus, kurie riboja galimybę piktnaudžiauti minėta teise, t. y. dėl nereikšmingo pažeidimo atsisakyti vykdyti prievolę. Pats draudimo tikslas neleidžia bet kokio pažeidimo, neatsižvelgiant į jo reikšmę, laikyti pagrindu atimti teisę į draudimo išmoką. Daugelio draudžiamųjų įvykių atveju draudėjas dėl neatidumo, aplaidumo, patirties stokos ar kitų priežasčių nevykdydamas ar netinkamai vykdydamas draudimo taisyklėse numatytas pareigas sudaro papildomas sąlygas įvykiui įvykti, tačiau ne visi draudimo sutarties pažeidimai yra draudžiamųjų įvykių priežastys. Kai kurie pažeidimai neturi įtakos draudžiamajam įvykiui arba žalos dydžiui.

Vis dėlto teismai mano, kad draudimo išmoka pagrįstai gali būti mažinama dėl to, kad dėl draudimo sutarties pažeidimo padidėjo rizika, kad įvyks draudžiamasis įvykis, tampa sunkiau sumažinti tokio draudžiamąjo įvykio žalą, galimybes pareikšti regresinį ieškinį ir kita. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas ne vienoje iš nagrinėtų bylų yra konstatavęs, kad draudikas turi teisę mažinti draudimo išmoką, jeigu draudėjas pažeidė draudimo taisykles ir šis pažeidimas taisyklėse numatytas kaip pagrindas draudimo išmokai sumažinti (2004 m. spalio 6 d. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis civ. b. Nr. 3K-3-521/2004; 2012 m. balandžio 18 d. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis civ. b. Nr. 3K-3-180/2012).

Taisyklių 4.3 papunktyje draudžiamasis įvykis – vagystė – apibrėžtas kaip transporto priemonės ar atskirų transporto priemonės detalių pagrobimas arba bandymas pagrobt. Kaip minėta pirmiau, Taisyklių 12.10.5 papunktis nustato, kad draudimo išmoka gali būti mažinama, jei pavogtoje transporto priemonėje buvo paliktas transporto priemonės registracijos liudijimas. Vertinant 2016 m. birželio 27 d. draudžiamąjo įvykio aplinkybes, yra pagrindas teigti, kad draudėjo pareigos, numatytos pirmiau minėtame Taisyklių papunktyje, nevykdymas sudarė

palankesnes sąlygas žalai atsirasti – paslėpti pavogtą transporto priemonę – ir sumažino galimybes imtis priemonių, kad ji būtų surasta ir būtų išvengta žalos, todėl pareiškėjo atstovė nepagrįstai teigia, kad pareiškėjo padarytas pažeidimas nesusijęs priežastiniu ryšiu su draudžiamuoju įvykiu – galutiniu automobilio praradimu. Atkreiptinas dėmesys ir į teismų praktiką tokio pobūdžio pažeidimą vertinti kaip pagrindą draudikui sumažinti mokėtiną draudimo išmoką. Atsižvelgiant į tai, pareiškėjo atstovės argumentas dėl to, kad draudimo sutarties sąlygų pažeidimas buvo sąlygotas objektyvių ir nuo pareiškėjo valios bei pasirinkimo nepriklausančių priežasčių, pripažintinas nepagrįstu, nes registracijos dokumentų palikimas automobilyje vertintinas kaip neatitinkantis protingo ir atsargaus savininko elgesio standarto analogiškoje situacijoje.

Vertinant pareiškėjo atstovės nurodytas aplinkybes dėl draudimo išmokos sumažinimo dydžio, šiuo nagrinėjamu atveju jį pripažinti per dideliu, atsižvelgiant į pažeidimo sunkumą ir jo reikšmę, nėra pagrindo. Pareiškėjo atstovės argumentai, kad draudikas piktnaudžiauja teise mažinti draudimo išmokas, nes šių išmokų mažinimo dydžiai neaptarti Taisyklėse, nagrinėjamu atveju nepagrįsti. Faktas, kad draudimo išmokos mažinimo dydis konkrečios pareigos neįvykdymo atveju nėra aptartas Taisyklėse, nesudaro pagrindo teigti, kad draudikas naudojasi savo kaip stipresniosios draudimo sutarties šalies padėtimi, o silpnesnė šalis – draudėjas – negali nuo tokių veiksmų gintis. Nei teisės aktai, nei Taisyklės nenustato draudimo išmokos mažinimo dydžio apskaičiavimo tvarkos, konkrečių aplinkybių, laikomų tokio mažinimo pagrindu, tačiau Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.5 straipsnis įpareigoja civilinių teisinių santykių subjektus, įgyvendinant savo teises ir atliekant pareigas, veikti pagal teisingumo, protingumo ir sąžiningumo reikalavimus. Mažindamas draudimo išmoką, draudikas kiekvienu atveju privalo laikytis šių reikalavimų.

Šiuo nagrinėjamu atveju, draudikas, įvertindamas pareiškėjo dėl draudžiamąjį įvykiu patirtus nuostolius, apskaičiavo mokėtiną draudimo išmoką (6 917 Eur), dėl draudimo sutarties sąlygų pažeidimo sumažino ją 25 procentais (1 729,25 Eur), įskaitė likusias nesumokėtas draudimo įmokas (99,85 Eur) ir draudimo sutartyje nustatytą 10 procentų išskaitą vagystės atveju (518,78 Eur) ir išmokėjo pareiškėjui 4 569,12 Eur.

Vertinant Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką panašaus pobūdžio bylose, nėra pagrindo teigti, kad pareiškėjui mokėtinos draudimo išmokos mažinimas 25 procentais yra per didelis. Apibendrinant nustatytas aplinkybes ir vadovaujantis ginčo šalių pateiktų įrodymų visuma bei draudimo sutarties nuostatomis, t. y. Taisyklėmis, įvirtinančiomis, kad draudimo išmoka gali būti mažinama, jeigu pavogtoje transporto priemonėje buvo paliktas transporto priemonės registracijos liudijimas (12.10.5 papunktis), konstatuotina, kad Lietuvos bankui pateikti faktiniai duomenys nepagrindžia draudiko neteisėtų veiksmų, mažinant pareiškėjui mokėtiną draudimo išmoką 25 procentais. Atsižvelgiant į tai, pareiškėjo atstovės reikalavimas įpareigoti draudiką sumažinti draudimo išmoką 10 procentų yra nepagrįstas, todėl atmestinas.

Remdamasi tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo P. D. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Finansinių paslaugų priežiūros skyriaus
viršininkė, pavaduojanti Finansinių paslaugų
ir rinkų priežiūros departamento direktorių

Renata Babkauskaitė